

Bendrasis Teismas padarė teisės klaidą, kai nusprendė, kad šalies ir jos advokato sudaryta sutartis dėl dėstymo pažeidžia atstovui Sąjungos teismuose taikomą nepriklausomumo reikalavimą

Teisingumo Teismas panaikino skundžiamą nutartį

2020 m. vasario 4 d. paskelbtame Sprendime *Uniwersytet Wrocławski ir Lenkija / REA* (sujungtos bylos C-515/17 P ir C-561/17 P) Teisingumo Teismo didžioji kolegija panaikino Bendrojo Teismo nutartį¹, kuria Vroclavo universiteto ieškinys dėl Mokslinių tyrimų vykdomosios įstaigos (REA) sprendimų buvo atmestas kaip akivaizdžiai nepriimtinas, nes šiam universitetui atstovavęs teisės patarėjas tariamai neatitiko Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statute² (toliau – Statutas) nustatyto nepriklausomumo reikalavimo.

Pagal mokslinių tyrimų programą REA su Vroclavo universitetu sudarė dotacijos susitarimą. Paaiškėjus, kad universitetas nesilaikė šio susitarimo nuostatų, REA jį nutraukė ir pateikė Vroclavo universitetui tris debeto avizas, kurias šis apmokėjo.

Vėliau Vroclavo universitetas pareiškė ieškinį Bendrajame Teisme, kuriuo prašė panaikinti REA sprendimus nutraukti dotacijos susitarimą ir įpareigoti jį grąžinti dalį gautų dotacijų. Kadangi universitetui atstovavęs teisės patarėjas buvo su tuo universitetu susijęs dėstytojo sutartimi, Bendrasis Teismas atmetė šį ieškinį kaip akivaizdžiai nepriimtina.

Gavęs Vroclavo universiteto (byla C-515/17 P) ir Lenkijos Respublikos (byla C-561/17 P) apeliacinius skundus, Teisingumo Teismas priminė, kad Statuto 19 straipsnyje įtvirtintos dvi atskiros kumuliacinės sąlygos dėl atstovavimo šio straipsnio pirmosiose dvejose pastraipose nenurodytai šaliai Sąjungos teismams nagrinėjant tiesioginius ieškinius. Pagal pirmąją sąlygą³ tokiai šaliai nustatyta pareiga Sąjungos teismuose būti atstovaujamai „advokato“. Pagal antrąją sąlygą⁴ šiai šaliai atstovaujantis advokatas turi turėti leidimą verstis advokato praktika valstybės narės ar kitos valstybės, kuri yra Europos ekonominės erdvės (EEE) susitarimo šalis, teisme.

Pažymėjęs, kad Vroclavo universiteto teisės patarėjas atitiko antrąją sąlygą, Teisingumo Teismas nagrinėjo, ar šioje byloje buvo įvykdyta pirmoji sąlyga.

Pirmiausia jis priminė, kad, nesant nuorodos į valstybių narių nacionalinę teisę, Statuto 19 straipsnyje įtvirtintą sąvoką „advokatas“ reikia aiškinti autonomiškai ir vienodai, atsižvelgiant ne tik į šios nuostatos tekstą, bet ir į jos kontekstą bei tikslą. Šiuo klausimu jis pabrėžė, kad, remiantis šio straipsnio formuluote, jo pirmose dvejose pastraipose nenurodyta „šalis“ neturi teisės pati reikšti ieškinį Sąjungos teisme, bet turi naudotis trečiojo asmens, tiksliau – advokato, paslaugomis, skirtingai nei šiose dvejose pastraipose nurodytos šalys, kurioms savo ruožtu gali atstovauti atstovas. Teisingumo Teismas patikslino, kad Statuto 19 straipsnyje numatyto advokato vykdomo atstovavimo tikslas visų pirma yra saugoti ir kuo geriau ginti kliento interesus, veikiant visiškai nepriklausomai ir laikantis įstatymų ir profesinių ir etikos taisyklių. Jis priminė, kad advokato nepriklausomumo sąvoka konkrečiame šio Statuto straipsnio kontekste apibrėžiama ne tik

¹ 2017 m. birželio 13 d. Nutartis *Uniwersytet Wrocławski/REA* ([T-137/16](#), nepaskelbta Rink).

² Statuto 19 straipsnis.

³ Įtvirtintą Statuto 19 straipsnio trečiojo pastraipoje.

⁴ Įtvirtintą Statuto 19 straipsnio ketvirtojo pastraipoje.

neigiamai, t. y. per darbo santykių nebuvimą, bet ir teigiamai, nurodant profesinės etikos pareigas. Šiomis aplinkybėmis advokatui tenkanti nepriklausomumo pareiga suprantama ne kaip apskritai jokių ryšių su klientu nebuvimas, o kaip nebuvimas ryšių, kurie akivaizdžiai kenkia jo gebėjimui užtikrinti jam tenkančią gynybos funkciją geriausiai atstovaujant savo kliento interesams.

Šiuo klausimu Teisingumo Teismas priminė, kad nuo atstovaujamo juridinio asmens nėra pakankamai nepriklausomas advokatas, kuriam tenka šio juridinio asmens svarbūs administraciniai ir finansiniai įgaliojimai, dėl kurių jis eina aukštas vykdomąsias pareigas, galinčias pakenkti jo nepriklausomo trečiojo asmens statusui, advokatas, einantis aukštas vadovaujančias pareigas savo atstovaujamo juridinio asmens struktūroje, arba advokatas, turintis savo atstovaujamos bendrovės akcijų ir pirmininkaujantis jos valdybai.

Vis dėlto šiems atvejams negalima prilyginti situacijos, kai teisės patarėjas gynė Vroclavo universiteto interesus nebūdamas susijęs pavaldumo santykiais; su šiuo universitetu jį siejo tik sutartis dėl dėstymo. Anot Teisingumo Teismo, tokio ryšio nepakanka, kad būtų galima pripažinti, jog šio teisės patarėjo padėtis akivaizdžiai kenkė jo gebėjimui kuo geriau ginti savo kliento interesus, veikiant visiškai nepriklausomai.

Taigi Teisingumo Teismas pripažino, kad Bendrasis Teismas padarė teisės klaidą, kai nusprendė, jog vien tai, kad tarp Vroclavo universiteto ir jam atstovaujančio teisės patarėjo sudaryta civilinės teisės reglamentuojama sutartis dėl dėstymo, galėjo pakenkti šio teisės patarėjo nepriklausomumui, nes kilo pavojus, kad jo profesinei nuomonei bent iš dalies turės įtakos jo profesinė aplinka. Dėl šios priežasties Teisingumo Teismas panaikino skundžiamą nutartį ir grąžino bylą Bendrajam Teismui.

PRIMINIMAS: Teisingumo Teismui galima paduoti apeliacinį skundą dėl Bendrojo Teismo sprendimo ar nutarties tik teisės klausimais. Paprastai sprendimo vykdymas dėl apeliacinio skundo nesustabdomas. Jei apeliacinis skundas priimtinas ir pagrįstas, Teisingumo Teismas Bendrojo Teismo sprendimą panaikina. Jis gali pats priimti galutinį sprendimą, jei toje bylos stadijoje tai galima padaryti. Priešingu atveju, jis grąžina bylą Bendrajam Teismui, kuriam Teisingumo Teismo apeliacine tvarka priimtas sprendimas yra privalomas.

Žiniasklaidai skirtas neoficialus dokumentas, neįpareigojantis Teisingumo Teismo.

[Visas sprendimo tekstas](#) nuo jo paskelbimo dienos prieinamas CURIA tinklalapyje.

Kontaktinis asmuo: Gitte Stadler ☎ (+352) 4303 3127